

خزان له شیعری نوی دا

ئه کرهم قهره داخی

تازوه سهر دهردهیننه وه که رهنگه ته و او
جیاوازین له مانا فهرهنگی و چه مکیه زمانه وانیه که.
ئه م خهسله تی لادانه له زمانی ئه قل و به کارهینانی
ناسایی په خشان ناسا له شیعردا ده چپته قالبیکی
نویوه و نامیزیکی تاییهت به خوئی ده خولقینیت که
له دهر و ن و ههستی شاعیردا دنیا یه کی سه رجه م
جیاواز له دنیا ناساییه که و جیهانه روته که دروست
دهکات. به کارهینانی و وشه بو گوزارشت له دنیای
نوی و خولقاندنی دیدو بوچوون و سه رنج و
تیروانینی نوی زور جار ده بیته هوئی تیکشانندی
سه رجه م ریسا و یاساکانی زمان و مه عریفهت و
بابه ته باوه کان و بو خوئی ده چپته قالبی یا خیبوون
له واقع و لادان له وهی باوه و هله وشاندنه وهی
چه مکه کونینه کان و سه رله نوی داپشتنه وه بیان
به شیوازو فورم و ناوه روک و گیانیکی نویوه، ئه م
لادان و تیکشکاندنه ئه مپرو له توژینه وه و ره خنه ی
شعیریدا به خزان Displacement یا
dislodgment یا deviation ناوده بریت و
له هندیک کارو توژینه وه شدا خلیسکان واته
gliding یا لادان obliquenss ناوزه ده کریت.

شعیر جیهه؟ ئه مه ئه و پرسیاره یه که تا ئیستا
به ده هاو سهدان جار ره خنه گرو توژهرانی ئه دهب
پرسیویانه بی ئه وهی به ته و اوئی گه یشتبنه
وه لامیکی پراوپر که چه مکیکی فهرهنگی ده ق
ناسا بگه یه نیت. ئایا شعیر دهربری ههسته؟
دهرخه ری ناخه؟ زمانی خه یاله؟ سکالای دهر ونه؟
هه ناسه ی روچه؟ هه لچونی ساته وه ختی سوژه؟
ئه گهر شعیر زمانی ههست و روچی خه یال و
کرؤکی ناخ و خورپه ی نهست بیت، ئه و شاعیر
بزوینه ری ئه و روچه و ژینه ری تاری ناخه که یه.
زمانی شعیریش که دهربری ههستی شاعیره
جیاوازییه کی زوری له گه ل زمانی په خشاندا هه یه،
ئه و وشانه ی له زمانی په خشاندا گوزارشت بو
دهربری نیکی ئه قلی به رجهسته ده که ن، مه رچ نیه
له زمانه شعیرییه که دا به هه مان دهربرین و بو هه مان
واتای زمان بگه پینه وه، چونکه شاعیر نازاده
له به کارهینان و یاریپیکردنی وشه کاندان بو
دهربرین و خولقاندنی چه مک و مانایه ک که زور جار
ده که ونه ئه و دیو مانا ئه قلییه کانه وه و له به رگ و
که ش و هه وایه کی نویدا و به مه به ست و پیوانه یه کی

كهواته خزان چيه؟

له بواری زمانی شيعريدا، خزان چه مکی به کارهينانی وشه و ینه و پیکهاته شیعییه له لایه ن شاعیره وه به در له مانا فرههنگیه کان به شیویه که ته و او جیاواز بیت له به کارهينانی شاعیرانی پیش خوی یا نه و شیوازه باوهی که پیش خوی هه بوه، به شیویه که به و بهرگه نوییه بتوانیت سهرنجی خوینهر رابکیشیت و گیانیکی نوی و ههستیکی نوی پی ببه خشیت و بیخاته دنیایه کی شيعری و او که له وه پیش ناشنای نه بوبیت. به مهش وای لی دیت که خزان ده بیت ره روحی شيعر خوی و شيعر بی نه و ده بیته گیانیکی مردو، بویه به لای گه لیک له لیکو له ره کانی شيعره وه وایه که شيعره هیزی شيعری له خزان و توانای به کارهينانی وه ستایانه ی خزاندايه و نه گهر وانه بیت شتیک نامینیتته وه پی بوتريت شيعره له قالبی په خشان نایه ته دهره وه.

رهنگه بنه ما هره پته وه کانی خزان له سهر ههردو کوله که ی: جی گورکی replacement و پیکهاته structure پیکهاتیت که یه که میان زیاتر پشت به "خواجه" "Metaphore" و دو وه میشیان شکاندی زمان و دوزینه وهی په یوهندی نوییه له نیوان وشه کاندایه شیویه که به بیته هوی خولقاندی جوریکی نوی شیوازی شيعری و دوزینه وهی گوزارشتیکی تازه ش. نه وهش به پله ی یه که م بهنده به نه زمونی شاعیر خویه وه، چونکه نه زمونیکی شيعری رو خسارو سیمایه کی تایبته به خوی هیه وه هه میشه له قالبی لاسایی و جوینه وهی کون دهرده چیت و کون دووباره ناکاته وه، له مهشدا جودایی و جویکارییه کی دیارو ناشکرای له گهل نه زمونه کانی پیش خویدا ده بیت

که رهنگه جوداییه که ته نه لایه نیک له لایه نه کانی خهسلته شیعی نه گریته وه، به لکو بگاته راده ی گورین و هه لوه شاننده وهی چه مکه کونه کانی شيعره گه لیک له پیکهاته شیعییه که بگریته وه و سهرله نوی سیمایه خهسلته تیکی نوی به سهرتاپای نه زمونه که وه دهرکه ویت، له مهشدا هه رچه ند نه زمونی شاعیر له بواری کاره شیعییه که دا به هیزیت نه ونده نه نجای نه زمونه که رهنگدانه وهی خوی له شيعره که دا ده داته وه.

له بواری پیکهاته ییه دا خزان وه که سهره تا ده بیتته هوی داشکاندن و قرتانندن و هه لوه شاننده وهی هه موو پیکهاته و ناوازو ماناکان و له ههنگای دواتریشدا سهرله نوی ده که ویتته بینا کردنه وهی دیره شیعییه کان و دارشتنه وه یان به و مه به سته ی که سهرله نوی روحیکی تازه و گیانیکی نه بینراویان بگاته وه به به ردا، له یه که مجاریشدا هه موو مانا بنه پرته تیه کانیان له ده ست ده دات و له دواتردا به پروویه کی نوییه وه هه لیانده هه نجینیتته وه واته له یه که مدا هه موو ده لاله تیکی چه مکی واتایی وشه کان ون دهن و له پاشتردا به مانایه کی ئیحائی inspiration دهرده که ونه وه، نه مهش تا جوره کتوپرییه کی تیدابیت واته چاوه پروانکرا و نه بیت لای خوینهر و زیاتر کاریگه رتر ده بیت له وهی هه ره له سهره تا وه له چه مکه ئیحائییه که شاره زا بیت. چونکه توخمی کتوپری جوریک له چیرو خوشی به خوینهر ده به خشیت، له بهرته وهی گه لیک له خزانانه ی به به رده وامی له شيعردا و له ریگای خواجه وه دووباره دهنه وه پی شه کی خوینهر مانا ئیحائییه که یان ده زانیت و توخمی کتوپری و چاوه واننه کراویان تیدا نه ماوه، بویه چه مکی

راسته قينەى خزانىان لە دەست داو، هەر لە بەر ئەو يە گەلێك لە تۆزەران داھینان بە "سەیرکردنى شتە باوەكان بە پریگایەكى نا باو" دادەنێن. بەواتایەكى دى خۆ رزگارکردن لە چەق بەستن و ھۆگرى و وەرسبوون لە دووبارەبوونەو بە و پىیە ھەمیشە فەرمانى يەكەمى خزان خۆ رزگارکردنە لەبەندو باوێك كە چۆتە قالیبى داخراو و ھەو ھینانە دەرەو و خۆ لى رزگارکردنى تەنھا بەشكاندن و تىك و پىكدانى قالبەكە دەبێت. ئەمەش لەشعردا بە و مانایە دىت كە گۆرینى فەرمانى زمان گۆرینى لۆژىكى ناو ئەو فەرمانە دەگریتەو، واتە شاعر لە لۆژىكى رەوانى پىیەو دەخاتە سەر لۆژىكى خەيال و ئەو پەيوەندى چەسپاوى لەنیوان دال و مەدلولدا ھەيە دەپروخىنیت و لەیادەو ھەردا ھەلیان دەكەنیت و سەرلەنوێ و ینەى مانا و چەمكى نوێیان لەمیشكدا بۆ دروست دەكاتەو بەمانایەكى قولىتر خزان كاریكى تاكە كەسیەو لە "خود" شاعر خۆیەو ھەلدەقولیت و دەستەو یەخە رووبەرووى یادەو ھەردەبیتەو بەرامبەرمان دەووستیت و یەكەيەكە مانا چەسپاوەكانیان لەیادەو ھەردا دەگۆریت و چەمكى مانای نوێیان بەبەردا دەكاتەو.

بە و پىیە مەوداى پەيوەندى نوێ لەنیوان رستەو ماناكاندا فراوان دەكات و دنیاىەكى تازە لەكەش و ھەوايەكى نوێیدا دەھینیتە كایەو و ئەمەش بىگومان دەبیتە ھۆى گۆران لەفۆرم و شىوہى شاعرەكەدا، ھەروەھا گۆرانكارى لەپىكھاتەى رستە شاعرىەكاندا روودەدات بەو ھەش "پىكھاتە" شاعرەكان دەگۆرین و روخسارىكى نوێ و ھەردەگرن، لەپاشتردا گۆرانكارى لەدەلالەتى وشەكاندا خۆی لەخۆیدا دەبیتە ھۆى سەرلەنوێ بىناکردنەو ھە

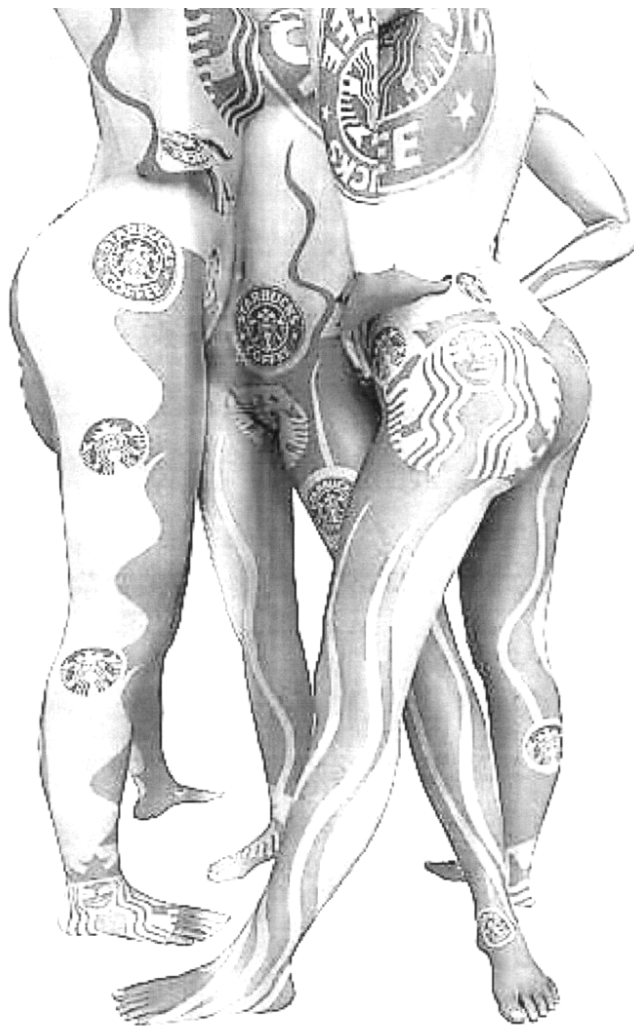
"واتا" یا "ناوەرۆك" لەشاعرەكەدا و ئەمەش گۆرانىكى سەراپاگىر لەجیگرتنەو ھەى خەيال لەجى رەوانى پىیە كۆنەكەدا دروست دەكات و بەو ھەش شاعر تىپەردەكات لەو ھەى تەنھا بەھایەكى روتى ئىستاتىكى یا ھونەرى ھەبیت، بەلكو لەسەر ئەو ھەشەو بەھایەكى گەورەترى پى دەدات، ئەو ھەش بەھای دلالیە واتە پەیداكردنى چەمكى مانای نوێ لەسەر و مانا فەرھەنگىە كۆمەلایەتەكانەو بۆ ووشە، ھەموو ئەم كردارەنەش روودەدەن بى ئەو ھەى شاعر پابەندىت بەھىچ ياسایەك یا سىستىمىكى لۆژىكىەو، واتە لەدەرەو ھەى بوارى لۆژىكدا روودەدەن بەپىچەوانەى بوارەكانى دىكەى ئەدەب كە قالبى پەخشمان ئاسا و ھەردەگرن و تىياندا لۆژىك و لۆژىكى زمانەكە خۆى دەبیتە بەرگىكى پارێزەر بۆ ھەموو ئەو رستەسازیانەى نووسەر دەیانكات و لەپریگایانەو بىرو فەلسەفەو ئایدیای خۆى رووندەكاتەو كە ئەمە تەواو پىچەوانەى كردارە شاعرىیەكەيە كە تىايدا شاعر خۆى پابەندى ھىچ قالبىكى دارپژراو ناكات و بەئەوپەرى ئازادىەو و ینەى شاعرى دروست دەكات و لەپریگای ئەو و ینانەو زمان دەكاتە ئامرازىكى بەھىز بۆ پىدانى مانا و چەمكى نوێ كە لەو ھەو پىش بەكارنەھىنراون و تەنھا خۆى خاوەنیا. شاعر بەو پىودانگە نوێیە كایەكە سۆزدارى و ھەردەگرت و دیمەنەكان لای خوینەر، یا گویگر و ھەردە دەچنە قولایى ناخەو، وشەكان بەلفەرى دەكەن و شوىنى خویان دەگۆرینەو بۆ جىھانىك كە تەواو جىوازە لەجىھانەكەى ئىمە و زۆر جار لەجىھانىكى ناما قول دەچیت، بەلام لەگەل ناما قولەكەدا جىوازە بەو ھەى جىھانەكەى شاعر جىھانىكى زىندەو، ھەناسە دەدات، دەگرى، پىدەكەنیت، دەژى و

کاریگه ریبه که ده گاته رادهی توانه وه له پوچی شاعیردا.

رهنگه له وتاره کانی داهاتوماندا ناماژه به جوړه کانی خزان بدهین به هه موو بواره کانی: زمانی هونه ری و ئاوازو لایه نه کانی هزر و دیدی شاعیر که هه ریبه که یان به ته نها جیهانیکی سهر به خوون و هه لده گرن شیکردنه و هیان بو بکریت.

ده دویت، به لام جیهانه ناما قوله که، جیهانیکی مردوه، بی رۆحه، ژیا نی تیدا نییه.

هه ندیک شاعیر له خزانه کانییدا دهق ئاویژان به کار ده هیئن یا هه ندیک له بریتی پیدانی مانا و مه بهستی نوی به وشه کان ئالو گوپ له پیتته کانییدا ده که ن و بهرگیکی نوی به بهر شیعره که دا ده که ن، هه موو نه مانه کاریگه ریبه کی رۆحی و ئیستاتیکی ده که نه سهر خوینهر یا گوینگرو زور جار

تابلوی هونه رهنه ندی کوریایی کیم جون له دایکبووی 1966.

ئیشکردن له سهر جهسته که ماده یه کی هه ستداره ده مباته وه سهر باخچه کانی به هه شت.